

Příloha č. 2
Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje
Vyhodnocení dotazníkového šetření
pro veřejnost

2020

Obsah

1. Úvod	3
2. Popis výzkumného souboru	4
3. Orientace v prarodinné politice a službách	7
4. Sladování pracovního a rodinného života a podmínky pro rodinný život.....	16
5. Shrnutí.....	22

1. Úvod

Základním nástrojem pro vytvoření této analýzy bylo **dotazníkové šetření**. Na jeho vzniku se podílel jak zástupce samotného zadavatele, tak další participant zastoupení v regionální platformě projektu MPSV Krajská rodinná politika, v jehož rámci vznikla Koncepce rodinné politiky Pardubického kraje. Stejně tak platforma určila formu dotazování.

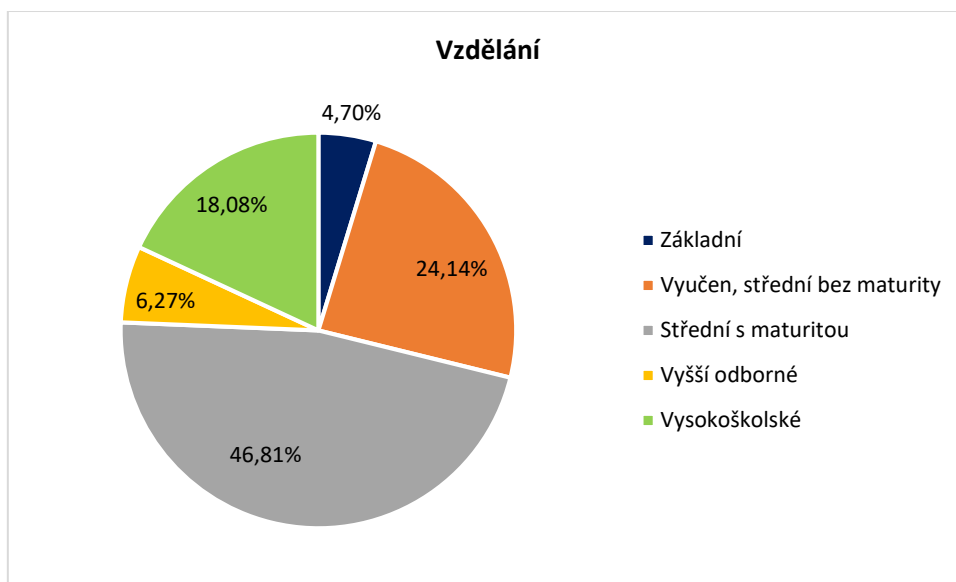
Na realizaci se podíleli na podzim roku 2018 školení tazatelé – studenti Fakulty ekonomicko – správní Univerzity Pardubice předmětu „Sociální politika“.

Dotazování proběhlo s ohledem na zajištění odpovídajících osob **ve všech okresech Pardubického kraje**.

Následně byla data vyhodnocena v programu MS Excel. Proběhla primární analýza dat a jejich základní interpretaci přináší následující kapitoly.

2. Popis výzkumného souboru

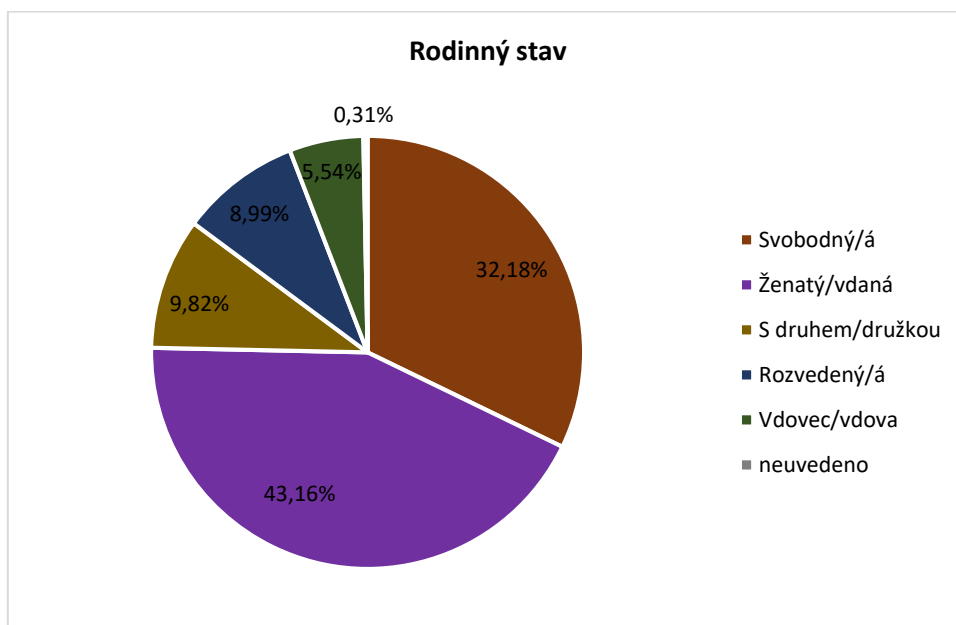
Do dotazování se zapojilo **957 respondentů** z toho **59% žen** a **41% mužů** (viz obrázek 6 dále). **Vzdělanostní struktura respondentů byla zajištěna odpovídajícím způsobem na vzdělanostní rozložení v populaci.** Nejvíce odpovídali středoškoláci s maturitou, bez maturity a vysokoškoláci.

Obrázek 1: Vzdělanostní struktura respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

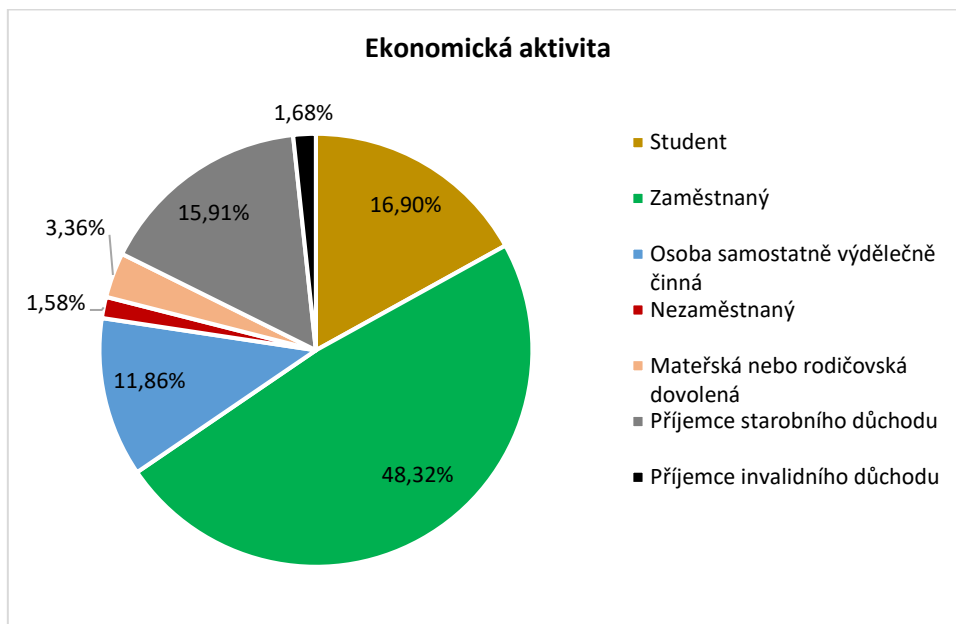
Rodinný stav respondentů je jedním z klíčových atributů pochopení tohoto problému a koreluje s věkem a vzdělanostní strukturou. Potvrdila se **tendence pozdějšího vstupu do partnerského života a zakládání rodin.**

Obrázek 2: Rodinný stav respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

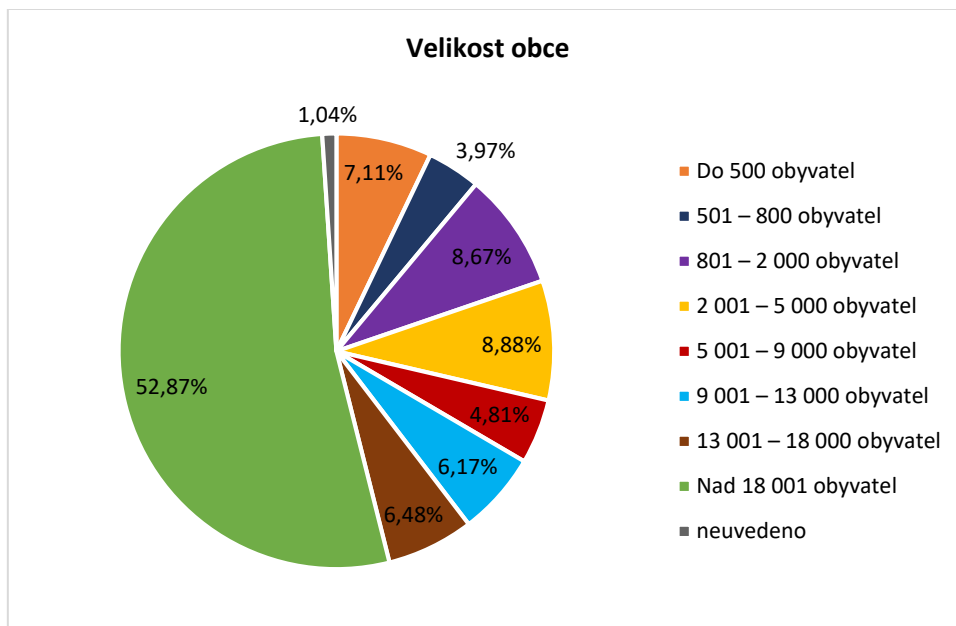
Ekonomická aktivita byla doplňkovým indikátorem, který měl primárně sloužit k sekundární analýze dat a dalšímu pokračování systematického sběru dat pro potřeby rodinné politiky v Pardubickém kraji.

Obrázek 3: Ekonomická aktivita respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

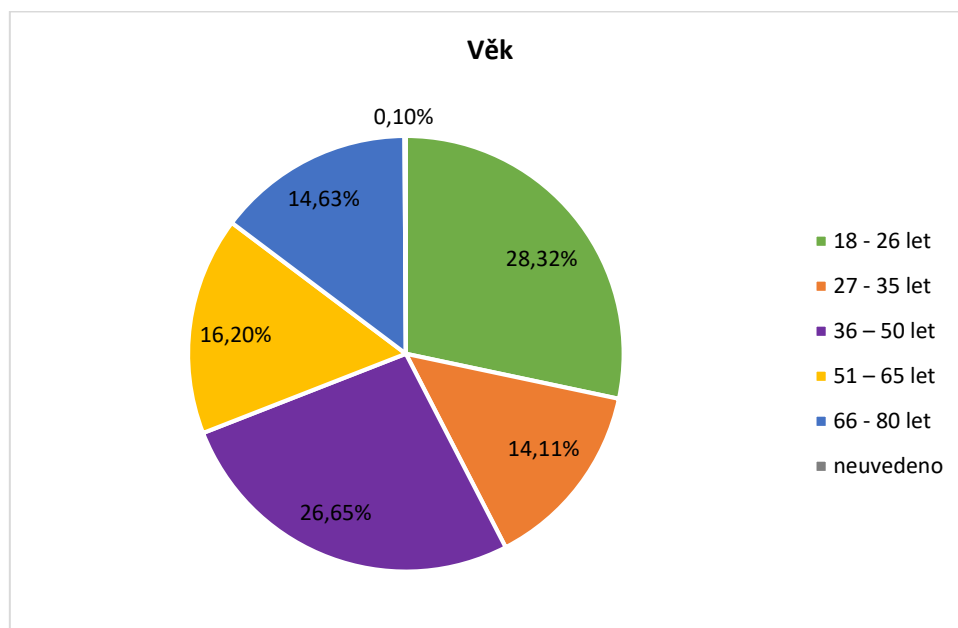
Zapojili se **respondenti v rámci celého Pardubického kraje - 53 % respondentů pochází z Pardubic** případně přilehlých obcí, ostatní byly záměrně vybíráni v dalších okresních městech a v menších obcích (viz obrázek 4)

Obrázek 4: Velikost obce, kde respondent žije

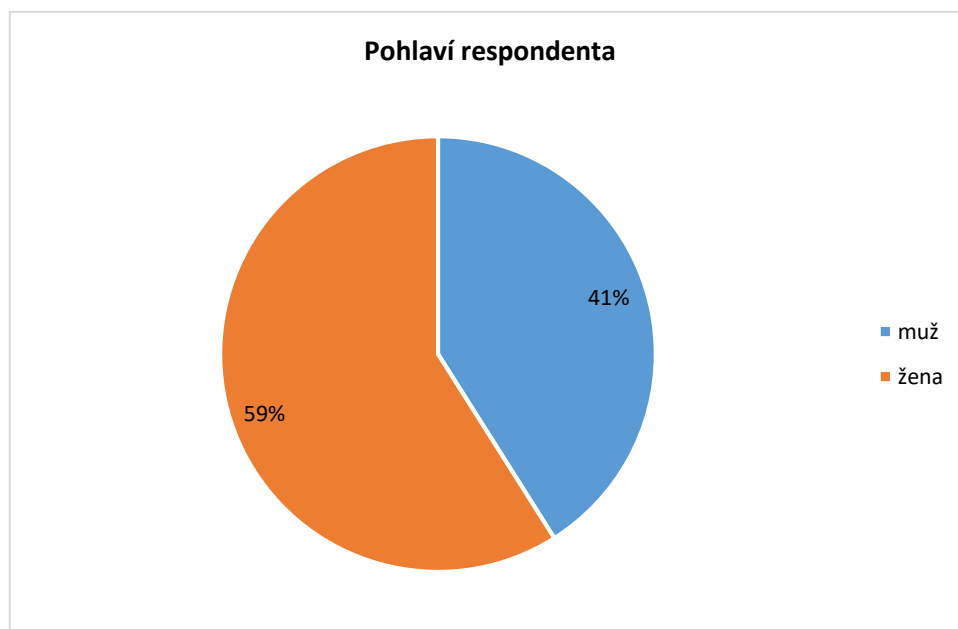
Zdroj: vlastní zpracování

Věková struktura odpovídá obvyklým demografickým kategoriím s důrazem na aktivní složku obyvatelstva (cca 57% dotázaných). Podrobně viz následující obrázek.

Obrázek 5: Věková struktura respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

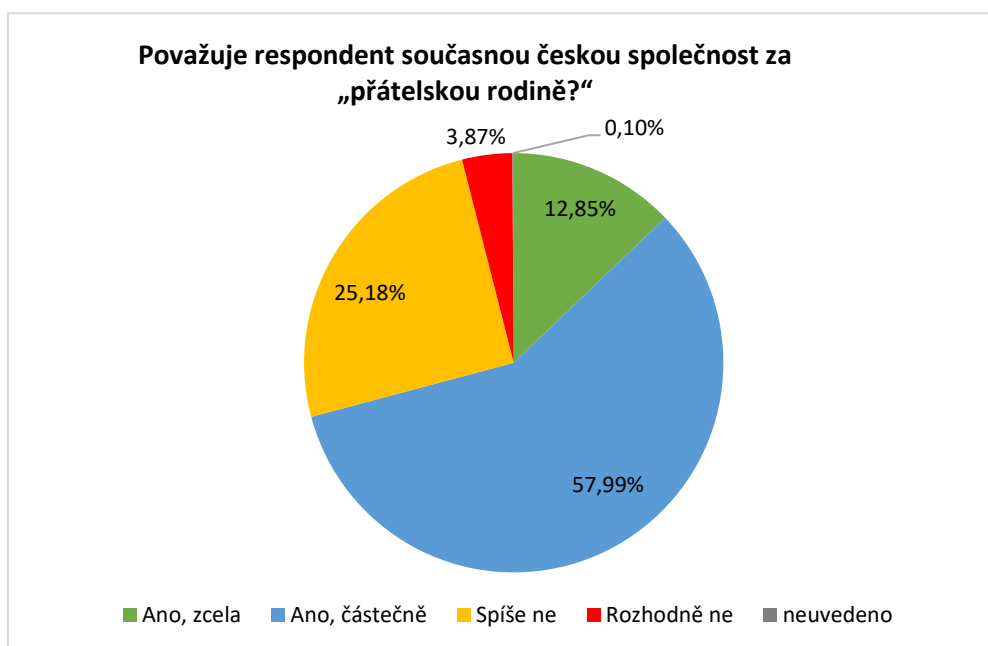
Obrázek 6: Pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Při sběru dat se podařilo zajistit **odpovídající vzorek respondentů, dle demografické struktury**. Vyšší procento zastoupených žen je dáno jejich větší ochotou odpovídat na podobné výzkumy.

3. Orientace v prarodinné politice a službách

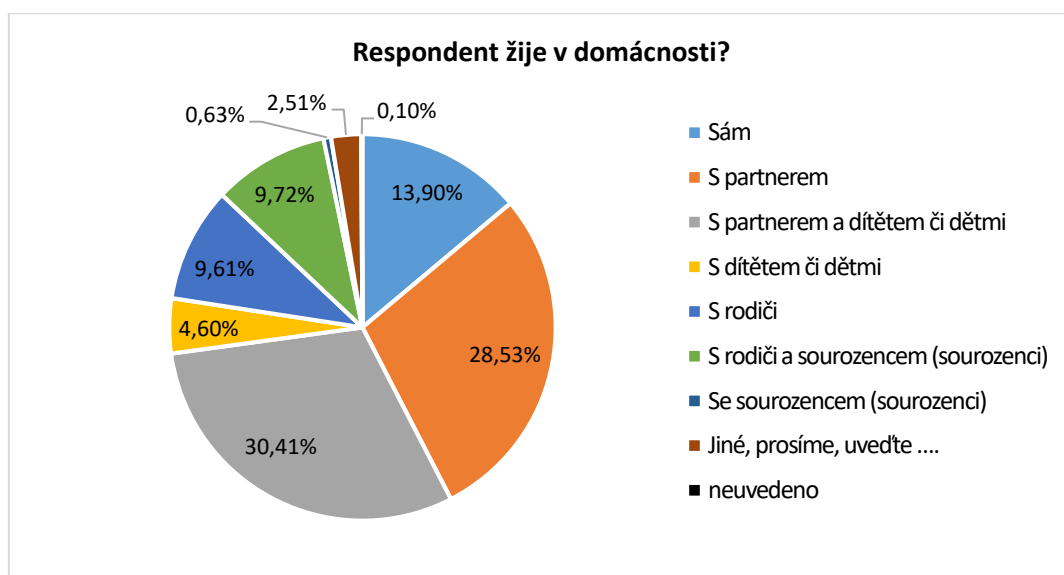
První otázkou celého výzkumu byl otázka, **zda respondenti pocítují současnou společnost jako prarodinně nastavenou**. Prakticky **58% všech respondentů se domnívá, že česká společnost je částečně pozitivně nastavena**. 25% se domnívá, že společnost není nakloněna rodinám částečně. Do výsledku se marginálně promítá nastavení citlivosti rodiny ve vnímání lidí. Do určité míry musíme pracovat s faktem, že obecně lidé nemají tendenci rodinu hodnotit negativně. Proto jsou výsledky spíše neutrální, než že by přinášely zcela jasnou odpověď.

Obrázek 7: Postoj k nastavení společnosti

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci komplexnějšího přístupu pro další podporu argumentace jsme položili otázku na **rodinný statut respondenta**. V rámci primární analýzy je odpověď spíše orientačně – přehledová. Jednalo se o **podpůrnou otázku na další interpretaci**. Rozložení odpovědí **potvrzuje základní demografické tendence** v české společnosti.

Obrázek 8: Domácnosti respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Následující otázka je pro větší srozumitelnost členěna ne do grafů, ale do zjednodušených grafických schémat. Otázka týkající se **orientace v nabídce služeb pro rodinu** byla členěna do několika oblastí: **vzdělávání, zdravotní, sociální, mimoškolní (volnočasové), specializační poradny a volná odpověď**.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast vzdělávání	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	378	39,50%
	Ano, částečně	403	42,11%
	Spíše ne	138	14,42%
	Rozhodně ne	24	2,51%
	neuvedeno	14	1,46%
	Celkem	957	100%

V oblasti vzdělávání mají respondenti **znalosti na dobré úrovni**, nejedná se o oblast, která by vykazovala nějaký problém.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast zdravotní	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	327	34,17%
	Ano, částečně	426	44,51%
	Spíše ne	162	16,93%
	Rozhodně ne	25	2,61%
	neuvedeno	17	1,78%
	Celkem	957	100%

Oblast zdravotní rovněž můžeme považovat za orientačně **dostatečně saturovanou**. Pokud se jedná o negativní odpověď, je to primárně ovlivněno přístupem ke zdravotnické péči. Můžeme zde zahrnout **dojezdovou vzdálenost k lékaři, absence vybraných specialistů**.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast sociální	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	172	17,97%
	Ano, částečně	414	43,26%
	Spíše ne	291	30,41%
	Rozhodně ne	62	6,48%
	neuvedeno	18	1,88%
	Celkem	957	100%

Oblast sociální není oproti předchozím dvěma tak pozitivně vnímána. Respektive **30 % respondentů nemá o sociálních službách tak velké povědomí, jako o školství a zdravotnictví**. Nejedná se však o zásadní informaci, neboť je výsledek ovlivněn tím, že **respondenti neměli potřebu nějakou sociální službu vyhledat**.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Mimoškolní (volnočasové) aktivity	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	249	26,02%
	Ano, částečně	363	37,93%
	Spíše ne	237	24,76%
	Rozhodně ne	90	9,40%
	neuvedeno	18	1,88%
	Celkem	957	100%

Mimoškolní a volnočasové aktivity nevnímají respondenti nijak negativně. Orientace je na dobré úrovni.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Specializované poradny	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	62	6,48%
	Ano, částečně	216	22,57%
	Spíše ne	389	40,65%
	Rozhodně ne	255	26,65%
	neuvedeno	35	3,66%
	Celkem	957	100%

Podobně jako v problematice sociální **neorientují se ještě více ve specializovaném poradenství**. Opět musíme říci, že je to ovlivněno potřebou či **nepotřebou nějakou poradnu vyhledat**.

Orientuje se respondent v nabídce služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - JINÉ	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	6	0,63%
	Ano, částečně	26	2,72%
	Spíše ne	24	2,51%
	Rozhodně ne	14	1,46%
	neuvedeno	887	92,69%
	Celkem	957	100%

Statisticky nevýznamný počet respondentů (pouze 21 konkrétně odpovědělo) uváděl tyto oblasti služeb pro rodinu (mnohdy je diskutabilní, zda některé výroky můžeme označit za služby pro rodinu): 8 uvedlo finanční oblast (s hodnocením "ano částečně" až "spíše ne"), 3 oblast kulturní (se stejným hodnocením). 2x uvedli sport (hodnocení ano rozhodně); dopravní infrastruktura (spíše ne); politika (ano, částečně). Po jednom byly následující návrhy: charita (ano, částečně); občerstvení, restaurace (ano, rozhodně); služby (rozhodně ne); péče o staré občany (ano, částečně).

Další otázka se týkala **konkrétní dostupnosti služeb pro rodinu**. Na některé bylo poukázáno v předchozí části.

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast vzdělávání	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	444	46,39%
	Ano, částečně	374	39,08%
	Spíše ne	103	10,76%
	Rozhodně ne	14	1,46%
	neuvedeno	22	2,30%
	Celkem	957	100%

Dostupnost vzdělávání je na dobré úrovni, stejně tak opět i **oblast zdravotní**. Důvody negativních odpovědí jsou dány, jak již bylo řečeno, spíše dojezdovou vzdáleností do institucí, počtem možnosti vzdělávání a lékařů včetně těch specializovaných.

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast zdravotní	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	320	33,44%
	Ano, částečně	428	44,72%
	Spíše ne	169	17,66%
	Rozhodně ne	18	1,88%
	neuvedeno	22	2,30%
	Celkem	957	100%

Odpověď na tuto otázku lze ve většině případů komplikovaně interpretovat. Jednak jsou odpovědi ovlivněny tím, že se respondenti s žádnou službou nesetkali, protože ji nepotřebovali a tak nevědí. Nebo si subjektivně myslí, že znají služby, aniž by se jednalo o konkrétní faktickou znalost.

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Oblast sociální	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	179	18,70%
	Ano, částečně	430	44,93%
	Spíše ne	276	28,84%
	Rozhodně ne	44	4,60%
	neuvedeno	28	2,93%
	Celkem	957	100%

Dostupnost mimoškolních a volnočasových služeb je ve většině případů na **dobré úrovni**. Opět potvrzujeme, že se nejedná o problémovou oblast.

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Mimoškolní (volnočasové) aktivity	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	278	29,05%
	Ano, částečně	380	39,71%
	Spíše ne	203	21,21%
	Rozhodně ne	61	6,37%
	neuvedeno	35	3,66%
	Celkem	957	100%

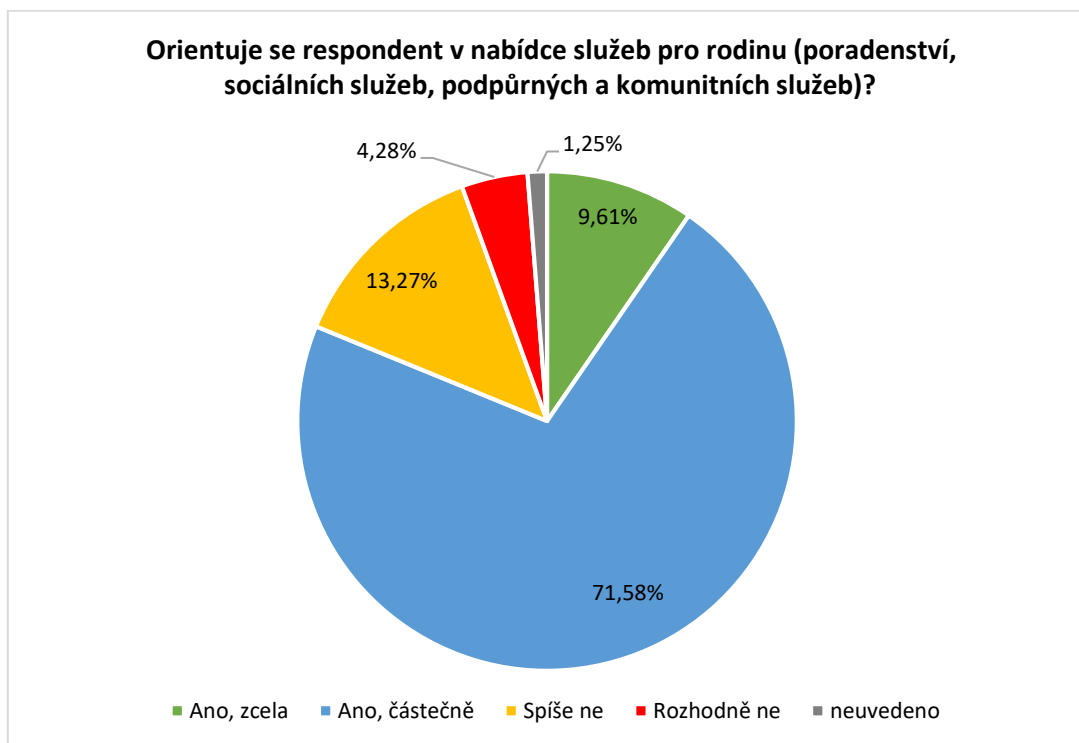
Stejně, jako v případě sociálních služeb, jsou **podobné odpovědi na specializované poradenství**. Přestože **se respondenti v nabídce služeb tolik neorientují**, hodnotí skoro ve 30 % dostupnost specializovaných poraden na dobré úrovni.

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - Specializované poradny	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	65	6,79%
	Ano, částečně	246	25,71%
	Spíše ne	406	42,42%
	Rozhodně ne	192	20,06%
	neuvedeno	48	5,02%
	Celkem	957	100%

Jak hodnotí respondent dostupnost služeb pro rodinu ve Vašem okolí? - JINÉ	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	6	0,63%
	Ano, částečně	24	2,51%
	Spíše ne	18	1,88%
	Rozhodně ne	17	1,78%
	neuvedeno	892	93,21%
	Celkem	957	100%

Pouze 17 respondentů uvedlo odpověď jiné (velmi podobně jako v předchozí otázce): 7 uvedlo finanční oblast (hodnocení ano, částečně); 4 nákupní možnosti, obchody nebo služby (negativní hodnocení). 3x bylo uvedeno nemoc, bydlení v domě s pečovatelskou službou (spíše ne). Po jednom pak charita (ano, částečně); kulturní (spíše ne); péče o staré občany (spíše ne).

Další otázka se pokusila zúžit **orientaci na poradenské, sociální a další služby pro rodinu**. **Většina respondentů se orientuje na dobré úrovni.**

Obrázek 9: Orientace ve službách pro rodinu

Zdroj: vlastní zpracování

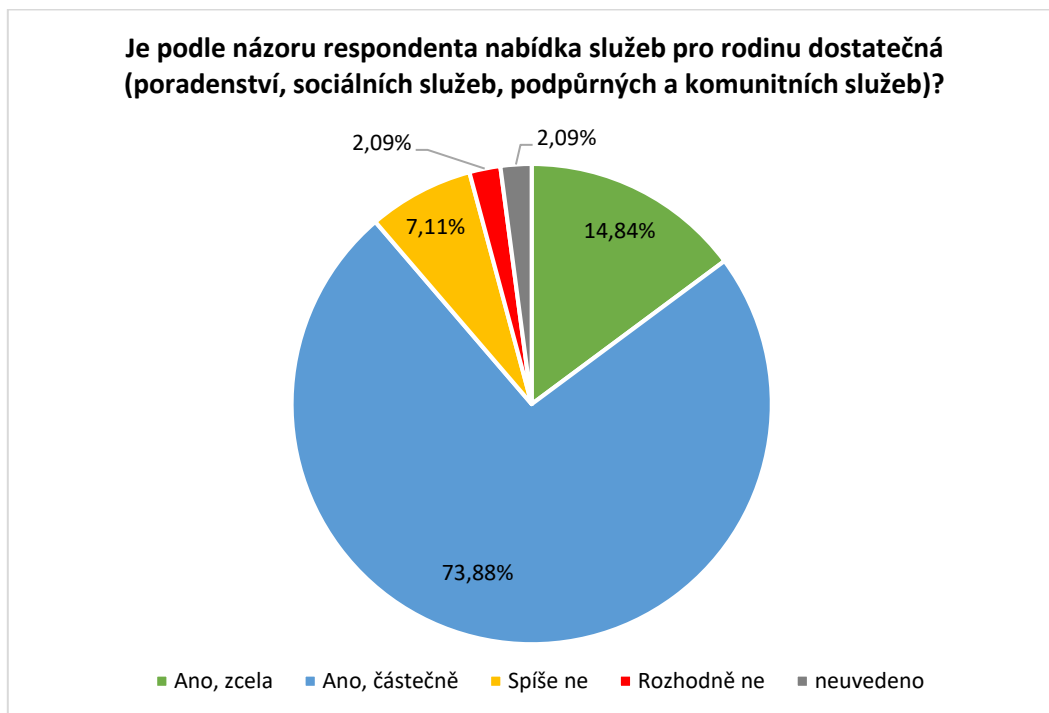
Pakliže respondenti uváděli varianty „**spíše ne**“, odpovídali následujícími výroky:

- Neměl důvod se zajímat, řešit to.
- Nezajímá se.
- Nemá rodinu, děti, partnera.
- Nepotřeboval to, nevyužívá.
- Nedostatek času, pracovní vytížení.
- Nedostatek informací, respondent se zajímá o jiné služby.

Pokud uvedli „**rozhodně ne**“, odpovídali následujícími výroky:

- Nepotřeboval to, nevyužívá, nezajímá se.
- Neměl důvod se zajímat, řešit to.
- Nemá rodinu, děti, partnera.
- Nedostatek informací.

Nezávisle se potvrdilo opět již dříve uvedené, že **převládá pozitivní hodnocení nabídky služeb**. Jak vidíme z obrázku, převládá odpověď Ano, ale pouze částečně.

Obrázek 10: Hodnocení dostatečnosti nabídky služeb

Zdroj: vlastní zpracování

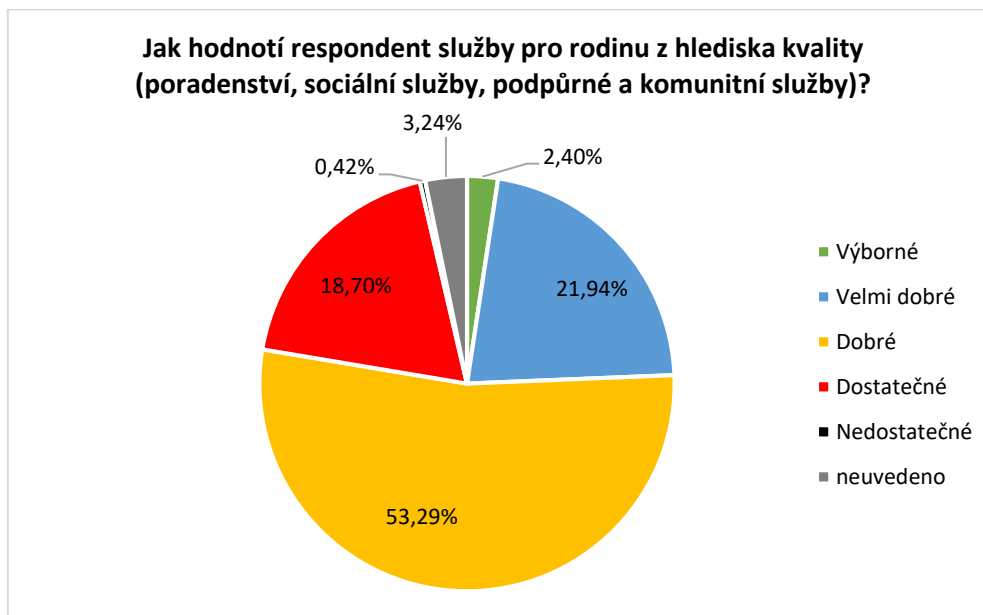
Pakliže respondenti uváděli varianty „**spíše ne**“, odpovídali následujícími výroky:

- Nedostatek informací, nedokáže posoudit.
- Respondent bydlí v menším městě.
- Nezajímá se.
- Nepotřeboval nebo nevyužívá.

Pokud uvedli „**rozhodně ne**“, odpovídali následujícími výroky:

- Nezajímá se.
- Nedostatek informací, nedokáže posoudit.
- Nepotřeboval nebo nevyužívá.

Průměrné hodnocení (tedy dobré) označila větší polovina respondentů. S nevelkým rozdílem pak vidíme hodnocení nedostatečné a velmi dobré. Netřeba opakovat, že o odpovědi **rozhoduje primárně zkušenost s potřebou nějakou službu využívat**.

Obrázek 11: Hodnocení kvality nabídky služeb

Zdroj: vlastní zpracování

Další okruh otázek se zabíral **dostupností specializovaných odborníků v okolí respondentova bydliště**. Jejich typologii určili zástupci platformy a vycházejí ze zkušenostní praxe. Do odpovědí se promítají osobní potřeby respondentů (tak jako v předchozích otázkách) v oblasti zajištění dotyčného odborníka.

Pocít'uje respondent v místě, kde žije (v rámci jeho dostupnosti) dostatek následujících odborníků? - Dětský psycholog	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	130	13,58%
	Ano, částečně	294	30,72%
	Spíše ne	327	34,17%
	Rozhodně ne	155	16,20%
	neuvedeno	51	5,33%
	Celkem	957	100%

Na základě odpovědí vidíme, že **dostatek dětských psychologů je hodnocen spíše negativně**. Oproti pozitivnímu vnímání není rozdíl tolik veliký, nicméně se potvrzuje, že **kapacity těchto odborníků by mohly být větší**.

Pocít'uje respondent v místě, kde žije (v rámci jeho dostupnosti) dostatek následujících odborníků? - Pedopsychiatr	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	66	6,90%
	Ano, částečně	233	24,35%
	Spíše ne	380	39,71%
	Rozhodně ne	220	22,99%
	neuvedeno	58	6,06%
	Celkem	957	100%

Jednoznačně oproti předchozí odbornosti **respondenti hodnotili negativně dostatek pedopsychiatrů** (lehce přes 60 %). To koreluje s hodnocením odborníků z platformy.

Pocit'uje respondent v místě, kde žije (v rámci jeho dostupnosti) dostatek následujících odborníků? - Pediatr	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	393	41,07%
	Ano, částečně	330	34,48%
	Spíše ne	128	13,38%
	Rozhodně ne	55	5,75%
	neuvedeno	51	5,33%
	Celkem	957	100%

Pediatrická péče je dle odpovědí na dostatečné úrovni a můžeme říci, že **nedostatek pediatrické péče respondenti nepocit'ují**. Na tomto místě se tak potvrzuje pozitivní vnímání lékařské péče. Na straně druhé, jak bude uvedeno dále, některé zdravotnické profese (případně související) se některým respondentům nedostává.

Pocit'uje respondent v místě, kde žije (v rámci jeho dostupnosti) dostatek následujících odborníků? - Dětský fyzioterapeut	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	100	10,45%
	Ano, částečně	312	32,60%
	Spíše ne	339	35,42%
	Rozhodně ne	144	15,05%
	neuvedeno	62	6,48%
	Celkem	957	100%

Situace ohledně **dětských fyzioterapeutů** je mírně lepší než u prvních dvou kategorií, ale horší, než u pediatrů. **Mírně převažuje vnímání nedostatku této odbornosti.**

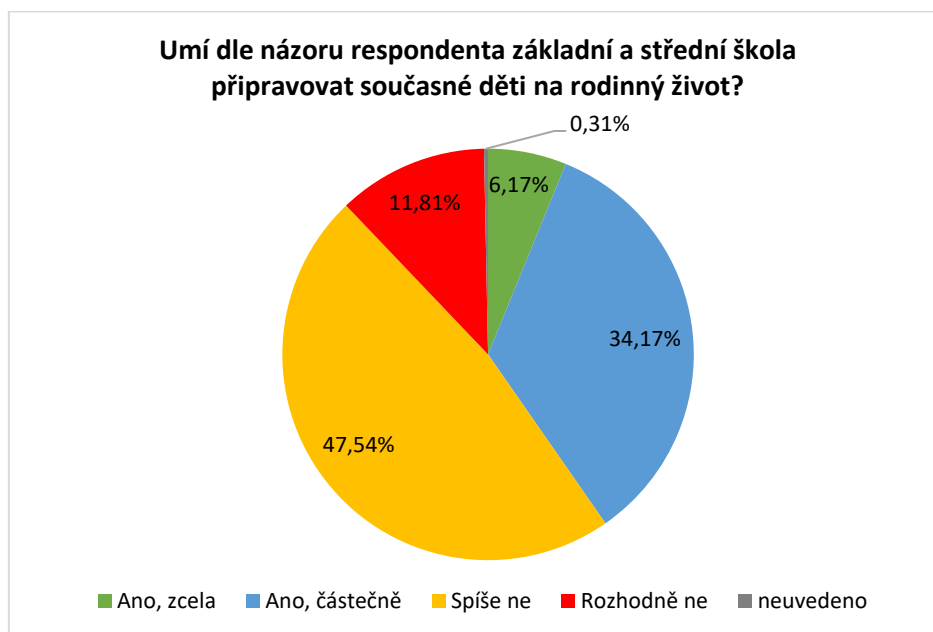
Pocit'uje respondent v místě, kde žije (v rámci jeho dostupnosti) dostatek následujících odborníků? - JINÉ	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	13	1,36%
	Ano, částečně	13	1,36%
	Spíše ne	22	2,30%
	Rozhodně ne	20	2,09%
	neuvedeno	889	92,89%
	Celkem	957	100%

K této otázce se vyjádřilo celkem 68 respondentů, ale 54% z nich neuvedlo, jakou odbornost ve svém okolí postrádají. **13 respondentů uvedlo, že postrádají zubaře. Další odbornosti** dle potřeb respondentů jsou výživový poradce, ortodontista, logopedie, kardiolog, hasiči, charitní a jiní sociální pracovníci, červený kříž.

4. Sladování pracovního a rodinného života a podmínky pro rodinný život

Poslední část byla věnována **podmínkám sladování pracovního a rodinného života a návrhům a bariérám pro zakládání rodin.**

Rodinný život je determinován vším, s čím se člověk ve svém životě setká. **Školu můžeme považovat za determinantu klíčovou.** Dnešní moderní (podle některých autorů postmoderní) doba přináší zcela nové nároky na jedince. Proto jsme položili otázku, **zda se základní a střední školství podílí na přípravě dětí na rodinný život.**

Obrázek 12: Hodnocení institucí ve vztahu k přípravě na rodinný život Zdroj: vlastní zpracování

Z odpovědí **jasně vidíme, že respondenti nepovažují vzdělávací instituce za kompetentní při přípravě dětí a mládeže na rodinný život.** To je **významný poznatek**, který je třeba v úvahách o rodinné politice vzít v potaz. Musíme mít na paměti, že **řada rodin má potřebu přesouvat svoje funkce do vzdělávacího systému.**

Další otázky se zabíraly **jednotlivými aspekty sladování pracovního a rodinného života.** Dětské skupiny jsou nástrojem, který napomáhá rodinám sdílet, snášet, rozvíjet. **Povědomí o dětských skupinách v okolí bydliště respondentů není nijak veliké.** Rozsah výzkumu **neumožňoval zjistit, proč je tomu tak.** Tedy, zda se jedná o to, že dětskou skupinu nepotřebují, informace nemají k dispozici apod. **Zvýšit povědomí o dětských skupinách je tedy jedním z potenciálních témat rodinné politiky.**

Je si vědom (a) existence dětských skupin?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	59	6,17%
	Ano, částečně	327	34,17%
	Spíše ne	455	47,54%
	Rozhodně ne	113	11,81%
	neuvedeno	3	0,31%
	Celkem	957	100%

Více než 50% respondentů se domnívá, že práce z domova je minimálně částečně využívaným opatřením. Ty, osoby, které tvrdí, že spíše nebo rozhodně ne mají buď sami zkušenost, že jejich nejčastěji provozní podmínky toto neumožňují, nebo mají tuto zkušenost zprostředkovanou v rámci svých vztahových sítí.

Myslíte si, že možnost práce z domova (Home Office) je obecně rozšířeným benefitem pro pracovníky?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	209	21,84%
	Ano, částečně	350	36,57%
	Spíše ne	288	30,09%
	Rozhodně ne	92	9,61%
	neuvedeno	18	1,88%
	Celkem	957	100%

Flexibilní pracovní doba je na tom ve vnímání opatření podobně, jako práce z domova. Odpovědi, jsou dány primárně tím, zda sami respondenti mají možnost ji využívat nebo ne. O tom nerozhoduje pouze zaměstnavatel, ale provozní podmínky v organizaci.

Je podle Vašeho názoru mezi zaměstnavateli využívána flexibilní pracovní doba?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	118	12,33%
	Ano, částečně	333	34,80%
	Spíše ne	425	44,41%
	Rozhodně ne	61	6,37%
	neuvedeno	20	2,09%
	Celkem	957	100%

Většina respondentů, bez ohledu na to, zda flexibilní pracovní dobu reálně využívají, či nikoliv, tento koncept vnímá pozitivně a využila by ho i ve svém zaměstnání. V tomto případě je tedy na zaměstnavatelích, jak budou toto opatření využívat.

Myslíte si, že flexibilní pracovní doba je užitečným konceptem, který byste využil (a) i Vy?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	461	48,17%
	Ano, částečně	309	32,29%
	Spíše ne	120	12,54%
	Rozhodně ne	51	5,33%
	neuvedeno	16	1,67%
	Celkem	957	100%

Dostatečné využívání zkrácených pracovních úvazků je hodnoceno negativně. Nejedná se o koncept, se kterým by měli respondenti velké zkušenosti. Opět musíme upozornit na to, že záleží na provozních podmínkách zaměstnávající organizace.

Jsou podle Vašeho názoru mezi zaměstnavateli využívány dostatečně zkrácené úvazky?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	69	7,21%
	Ano, částečně	350	36,57%
	Spíše ne	431	45,04%
	Rozhodně ne	87	9,09%
	neuvedeno	20	2,09%
	Celkem	957	100%

Pro více než 50% respondentů je koncept zkrácených úvazků zajímavým nástrojem, který by jim pomohl sladit rodinný a pracovní život. V tomto opatření je velký potenciál.

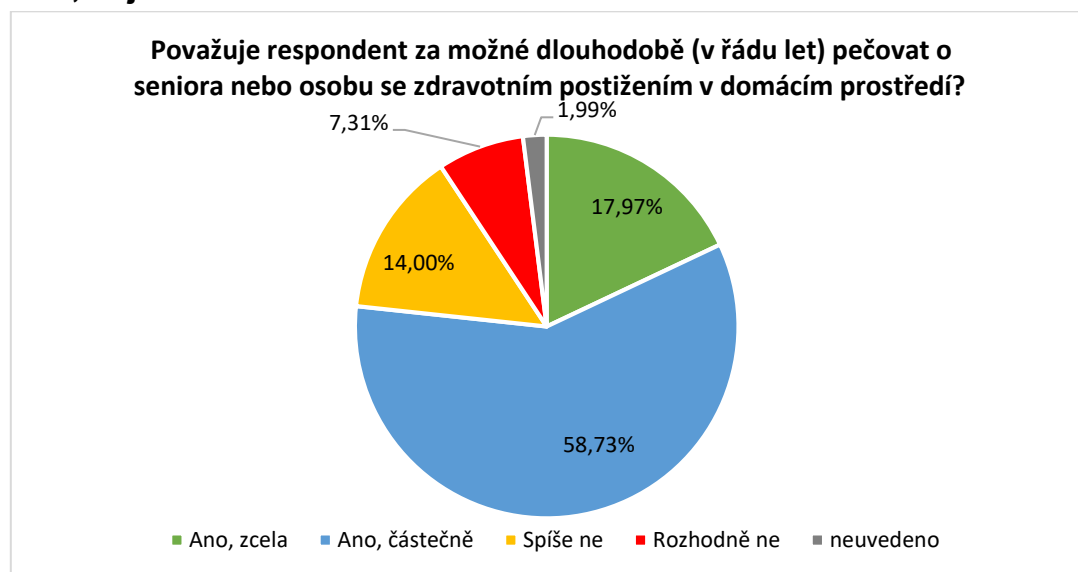
Myslíte si, že práce na zkrácený úvazek je užitečným konceptem, který byste využil (a) i Vy?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	226	23,62%
	Ano, částečně	314	32,81%
	Spíše ne	264	27,59%
	Rozhodně ne	130	13,58%
	neuvedeno	23	2,40%
	Celkem	957	100%

Ochota respondentů navrhnout vlastní opatření (návrhy volných odpovědí) nebývá obvykle velká. Stejně tak je tomu u našeho výzkumu.

Jiné?	Možnost	Počet	Procenta
	Ano, rozhodně	9	0,94%
	Ano, částečně	11	1,15%
	Spíše ne	9	0,94%
	Rozhodně ne	13	1,36%
	neuvedeno	915	95,61%
	Celkem	957	100%

Ze 42 respondentů, kteří hodnotili jiné podmínky, jich 31 neuvedlo, co hodnotí (tedy nenabídli žádné vlastní řešení). Z těch co nějakou variantu uvedli, bylo uvedeno 4x služební auto; 2x služební telefon; 2x lepší finanční podmínky či peníze navíc. Jedenkrát pak bylo uvedeno: 5 týdnů dovolené pro všechny, lepší dopravní spojení, více pomoci matkám s dětmi (bez jakékoliv specifikace).

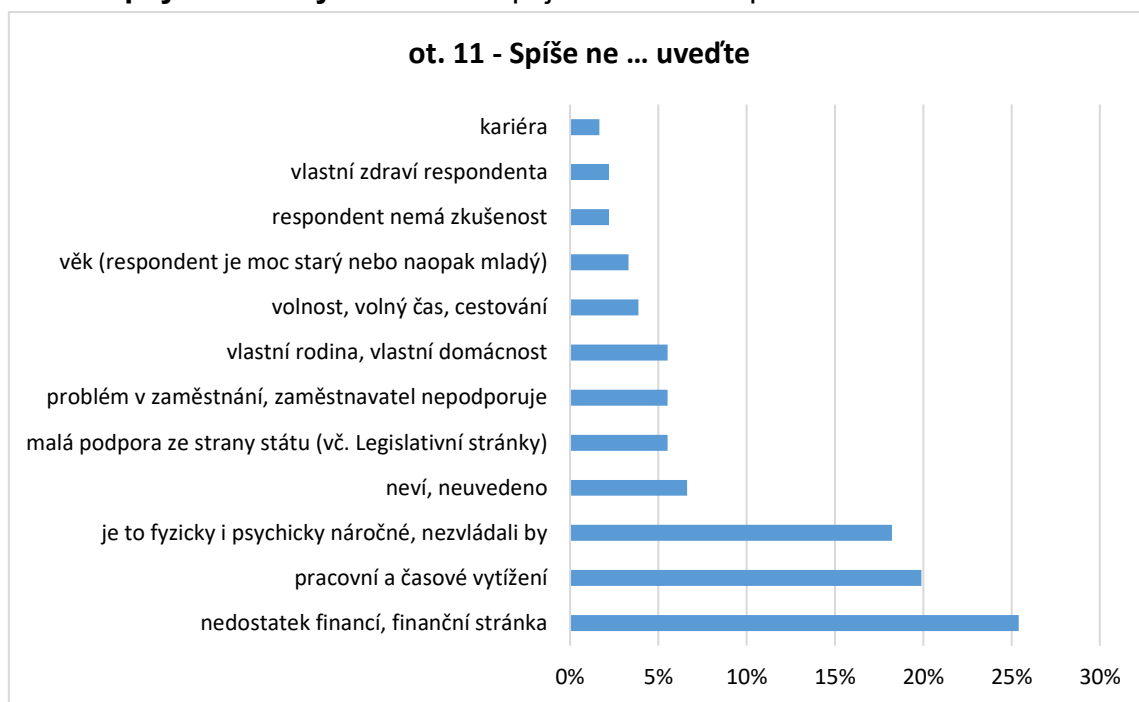
Celá řada rodin řeší zajištění péče o závislého člena rodiny. Nejedná se vždy pouze o péči o školou povinné děti. Ale často o **osoby se zdravotním handicapem, seniory** apod. **Problematika péče o závislé osoby je v posledních letech velmi na vzestupu.** Na jedné straně **dochází k zátěži pečujících osob**, na straně druhé **k posílení jejich osobnosti**. Cílem dotazu nebylo zjišťovat kolik respondentů a o jaké osoby se starají. Proto jsme položili obecnou otázku na to, **zda respondenti předpokládají, že se v budoucnu budou muset starat o nějakou závislou osobu. Převážná většina respondentů se domnívá, že je tato životní událost čeká.** Podrobně viz obrázek 13.

Obrázek 13: Úvaha o péči o závislé osobě

Zdroj: vlastní zpracování

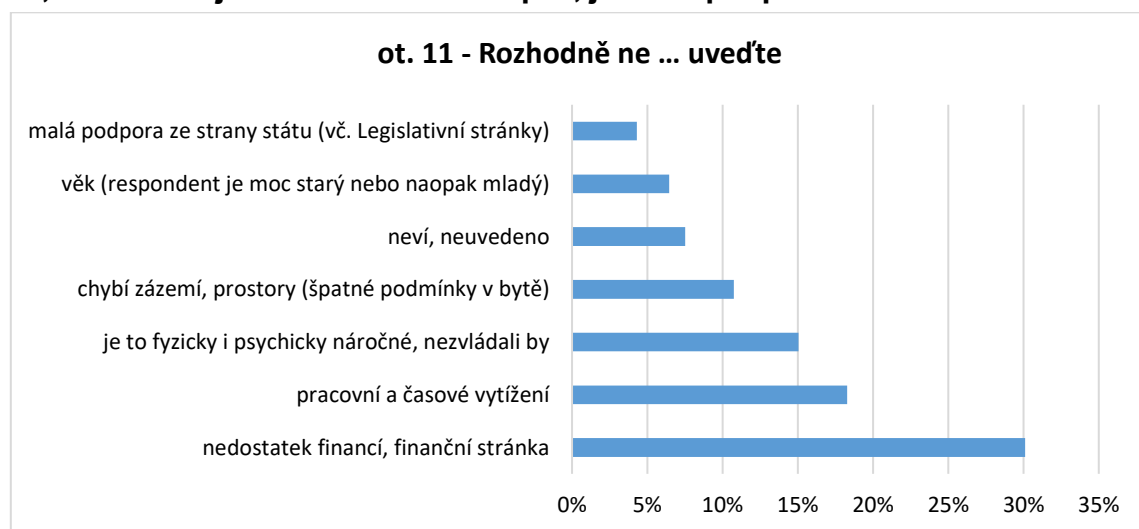
Osoby, které odpovídali variantou „**spíše ne**“ uváděli následující (viz obrázek 14) odpovědi. Jsou seřazeny od nejméně zastoupených, po nejvíce. Za **klíčové faktory** toho, že si respondenti nedokáží úplně představit, že by o někoho pečovali, jsou tyto: **finanční stránka celého problému, nedostatek času vzhledem k pracovnímu vytížení a nakonec psychická a fyzická zátěž spojená s takovou péčí.**

Obrázek 14: Důvody proč spíše nebudou respondenti o někoho pečovat

Zdroj: vlastní zpracování

V rámci varianty „**rozhodně ne**“ byly **nejpočetnější důvody zcela totožné s předchozími odpověďmi**. Objevily se zde dvě zásadní odpovědi. Tou první je nízký věk – respondent je mladý a nad touto eventualitou neuvažuje. To je velmi obvyklý názor. **Oproti generacím minulých století, kdy se dítě po celý život připravovalo na to, že bude o někoho pečovat, je tato součást života v moderní společnosti do značné míry potlačena.** Tou druhou je **malá podpora ze strany státu**. Zde je třeba **analyzovat dostupné mechanismy podpory pečujících osob ze strany státní sociální politiky v kontextu toho, zda to veřejnost vůbec ví a dále pak, jak tuto podporu vnímá.**

Obrázek 15: Důvody proč rozhodně nebudou respondenti o někoho pečovat

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední dvě otázky se pak zabývaly **překážkami a motivátory při zakládání rodin**. Jak překážky, tak motivátory dáváme **do jedné přehledové tabulky**. **Finanční stránka rodinného života, dostupné bydlení jsou základní překážky a motivátory v zakládání rodin**. Fakticky všechny hlavní náměty se týkají **finančních jistot**, jak ukazuje následující tabulka.

Jaké respondent identifikuje hlavní překážky k zakládání rodin?

Překážka	Počet odpovědí	Motivátor	Počet odpovědí
finanční stránka	490	podpora státu	219
nemá vlastní bydlení	178	finanční stránka	113
práce, kariéra	125	dostupnost bydlení	88
dostupnost bydlení	110	vyšší mzdy, platy	83
čas, pracovní vytížení	88	dostupné hypotéky, bezúročné půjčky	64
malá podpora od státu/veřejné správy	55	podpora zaměstnavatele	61
zázemí, jistoty	53	vlastní bydlení	55
nízké mzdy, platy	50	zázemí, jistoty	31
společnost, dnešní doba, životní styl	47	dostatek obecních, startovacích bytů	29
zodpovědnost, nezralost	43	dostatek školek a jejich kvalita / kvalitní školství	29
problémy v práci, ztráta zaměstnání	43	dostupná práce, jistota v práci	28
mezilidské vztahy	38	neví	27
dostupnost hypotéky, půjčky pro mladé	38	zlepšení stavu společnosti, zlepšení životní úrovně	19
nedostatek bytů, nejsou startovací byty	33	dobré mezilidské vztahy	17
zdravotní stav, nemoc, neplodnost	32	úleva na daních, daňové zvýhodnění	15
sobeckost, individualismus	30	dobrá životní úroveň, její zlepšení	11
žádné, neví	28	zlevnění cen, služeb	11
studium, vzdělávání	25	více volna, času na rodinu	7
nemá zájem, nechce děti	18	rodina	5
nedostatek školek, škol	17	dřívější odchod do důchodu	5
cestování	13	vyšší bezpečnost (v republice i ve světě)	4
vysoké nájemné	12	vzdělání	2
náklady, ceny ostatních statků a služeb	10	sex	2
věk	8	---	
politická situace	8		
sexuální orientace	8		
ztráta volného času, sportovního vyžití	5		
ztráta identity rodiny,	2		

Tabulka 1: Překážky a motivátory zakládání rodin

Zdroj: vlastní zpracování

Další podněty k překážkám: právní řád, kdy manžel(ka) ručí za vše a přitom nemá právo vědět o dluzích a ručení toho druhého, auto, kouření, závislost na omamných látkách, ústup od tradičních křesťanských hodnot společnosti.

Další podněty k motivátorům: nemá zájem, zdravotnictví, věk, lepší ženský, skromnost, výhra v loterii, mně už nic nemotivuje, mám dvě krásné děti, nelze motivovat lidi, drahá antikoncepce, adopce dětí, pokud nemohou mít vlastní, čím více dětí, tím větší pravděpodobnost, že se o ně v důchodu někdo postará, umožnit manželství stejnopohlavnímu páru, který by měl také určitě zájem o rodinu, pokračování generace, pořízení potomka jiného pohlaví, než mají rodiče v současnosti, postřílet feťáky, kriminálníky, rozšíření populace.

5. Shrnutí

Hlavní determinantou vnímání dotazované problematiky je zkušenost s konkrétním problémem. Sociální problematika co do všeobecného povědomí je v pozadí oproti oblasti zdravotnictví, školství a jiných oblastí života. Dle respondentů je česká společnost vůči rodinám pozitivně nastavena. Naše zjišťování byla v tomto ohledu pouze obecná bez možnosti hodnotit jednotlivé aspekty v kontextu rodinného života (např. vláda, parlament, místní samosprávy a jiná společenství apod.).

Můžeme konstatovat, že respondenti mají základní orientaci ve službách pro rodinu a dostupnost těchto služeb je dle jejich názoru uspokojivá. V síti rodinných služeb chybí dětské psychologové a pedopsychoiatrii. Dětské skupiny jako nástroj sladování pracovního a rodinného života nejsou jednoznačně prioritizovány. Pravděpodobně to bude dáno nedostatkem informací a nevelké potřebě tyto skupiny využívat. Práce z domova, flexibilní úvazky a flexibilní pracovní doba jsou zajímavým opatřením pro sladování rodinného a pracovního života.

Respondenti se ve většině případů domnívají, že v budoucnu přijde doba, kdy se budou muset starat o nějakou závislou osobu v rodině (ne pouze o vlastní děti) a jsou do určité míry připraveni tuto péči saturovat (v rámci budoucích analýz doporučujeme tuto problematiku více rozpracovat a zjistit konkrétní představy), ti co neočekávají, jsou limitováni svojí životní situací a osobnostními kompetencemi, případně finančními nároky a zátěží této péče.

Největší překážkou zakládání rodin je nedostatek finančních prostředků pro zajištění důstojného života, absence dostupného bydlení a upřednostnění práce (kariéry). Jako primární motivace k založení či rozšíření rodiny je nespécifikovaná podpora státu, dostupné bydlení (včetně hypoték a půjček na bydlení).

Česká společnost je v současné době značně individualizovaná. To se promítá i do hodnocení rodinného života. Kariéra a finančně-materiální zázemí jsou hlavní determinantou pro spokojenost rodin. Respondenti nevnímají podporu státu jako dostatečnou, respektive ji fakticky necítí a spíše se spoléhají sami na sebe. V rámci doporučení můžeme konstatovat, že je nezbytné zlepšit komunikaci směrem k rodinám a jejich podpoře. Stejně tak do této komunikace vtáhnout zástupce zaměstnavatelů a další instituce z oblasti školství, sociální a specifické zdravotní péče (viz nedostatek psychiatrické pomoci dětem).